Ч. 122 (916) Львів, неділя 2. червня 1918. Рік IV.

Українське Слово

Ціна примірника 16 сот. На провінції 20 сот.

політична, економічно-суспільна часопись. (Редакція Руська ч. 3.)

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Др. Евг. Левицький про розмову з Кільманом.

Др. Евген Левицький розказує — як доносить „N. W. Tagblatt" — про розмову президії У. П. Р. з держ. секретарем Кільманом, що слідує:

В бесіді з державним секретарем Кільманом вказали ми на донесеня польської преси, що берестейський договір не буде на практиці переведений, а навіть ся преса доносила, що тепер настав новий курс, після якого належить сподівати ся иншої розвязки українського питаня. В нашій розмові з німецьким державним секретарем ясно і виразно стверджено, що найновіший переворот на Україні, який привів до цілковитої зміни в управі державою, наступив не наслідком недостачі національного почутя Українців або незначної національної співучасти українського населеня в будові держави, але виключно тому, що в правительстві находили ся люди, які не були здібні до веденя державних справ. Противники української републики, урядники і другі люди з російської ери, повели аґітацію в цїли покінченя зі самостійностю України. Але сей плян не здійснить ся.

Національна свідомість укр. народа і воля його удержати з трудом здобуту независимість є так велика, що о ню розібють ся всі спроби противників, які хочуть зрабувати независимість української народної републики. Заява, яку дістали ми від Кільмана і оголосили її публично, заспокоює нас цілковито. Вона робить кінець кирині і дає нам ґарантію, що осередні держави будуть і на будуче боронити українську републику, бо вони є в високій мірі заінтересовані, щоби удержалась независима укр. держава.

В Берліні віднесли ми вражіне, що правлячі круги Німечини переконались, що Україна буде здібною до житя державою. Теперішні трудности є лише переходові і се є невідмінимим явищем при будові молодої держави. В розмові в Берліні довідали ся ми, що у Києві ведуть ся переговори про утворене нового правительства, яке буде складати ся з досвідчених і національно певних людий і вони дадуть ґарантію щасливої управи державою. Передовсім партія соціялістів-федералістів пішле до нового правительства своїх найкрасших мужів і вони згуртують коло себе всіх Українців-націоналів.

Укр. Парл. Репрезентація у бар. Буріяна.

Відень. (Ткб.). Кореспонденція „Австрія" доносить:

Президент Укр. Парл. Репр. в австрійськім парляменті посол др. Петрушевич і заступник голови посол др. Евген Левицький були дня 31-го мая на розмові у міністра заграничних справ бар. Буріяна. В часі більше як одногодинної конференції обговорено подрібно українське питаня.

Ратифікація берестейського мира.

Відень. — Угорський премієр др. Векерле був дня 31-го мая перед полуднем на послуханю у цїсаря, а відтак відбув конференцію з др. Зайдлером і бар. Буріяном. На запит кореспондента дневника „Pesti Napio" заявив др. Векерле, що берестейський договір буде ратифікований Австро Угорщиною протягом найблизших двох тижнів, почім наступить навязане дипльоматичних відносин між Австро-Угорщиною а Росією. (А що буде з ратифікацією мира заключеного з Україною?)

„Die Zeit" довідує ся, що мирові договори предложить угорське правительство парляментови. Колиб в австр. парляменті відносини уложили ся нормально, тодї ті договори будуть більше-менше в тім самім часї предложені також у Відни парляментови. Колиб однак у Відни було се неможливе, то угорське правительство само, не ждучи на Відень, предложить ті договори парляментови ще перед літними феріями.

За скликане парляменту.

Відень, 31. мая. В парляментарних кругах чим раз голоснійше відзивають ся голоси за скликанем парляменту. Скликаня парляменту домагають ся передовсїм соціяльні демократи і словянські посли. Також німецькі посли є за скликанем. Мініcтер-президент д-р Зайдлер запевняє послів, що йому „залежить також на скликаню парляменту", щоби полагодити державні конечности. Він відбув вчера конференцію з ґр. Буріяном. Ґр. Буріян виїздить 7. червня до Берліна, щоби там обговорити ріжні справи австро-німецького союза.

Буде там також порушена польська справа.

Берлїнська конференція буде мати значний вплив на нашу внутрішну політику. З Берліна поверне ґр. Буріян 13. червня і доперва тоді буде можна говорити про скликане парляменту.

Осьма воєнна позичка.

Парляментарна комісія для контролї державних довгів ухвалила розписати осьму державну воєнну позичку.

Віденъ (К. В.). Мініcтер скарбу бар. Віммер приняв вчера представників преси і апелював до них, щоби вони помагали правительству також при осьмій воєнній позичці. Через заключене мира на сході поліпшилось у нас господарське і воєнне положене. Мініcтер сподіє ся, що парлямент буде скликаний ще перед літними феріями для ухваленя буджету і для отвореня нових жерел державних доходів. Треба би ввести загальний маєтковий податок.

На нашу думку нову воєнну позичку найліпше забезпечено би, як би в Австрії дало ся народам повну свободу і самоуправу.

З України.

Посольство Кубанщини в Києві.

Дня 28. мая прибула у Київ делеґація кубанського уряду. В склад делеґації входять: голова М. С. Рябовіл (голова кубанської законодатної Ради), Султан-Шахін-Гирей (товариш голови законодатної Ради і голова гірського комітету), кубанський мініcтер земельних справ Д. Є. Скопців та члени законодатної Ради К. Я. Безкровний, Г. В. Омельченко і П. М Каплін. Делеґація прибула з метою навязати зносини з Україною.

По словам делеґатів столицю Кубанї, Катеринодар, взяли 28. лютого с. р. большевики після того, як законодатна Рада, уряд, військо і вся інтеліґенція мусїли відступити. Зєднавшись потім з військом ґен. Корнїлова, Кубанцї прогнали большевиків і 28 березня одвоювали Катеринодар, але через брак сил знову мусїли кинути Катеринодар, і разом з донськими козаками відійшли до границї Кубанї з Доном, де й перебуває їх уряд.

Як кажуть делеґати, большевизм на Кубанї, виродив ся в нечувану анархію. Тепер там відбувають ся такі страхіття, яких не переживала ні одна з частин колишньої Росії. Большевики палять хати, церкви, ріжуть і вбивають людий, не жалуючи навіть дітий, чинять дикі насильства і т. д. Всї большевицькі проводирі — люди зі злочинним минулим.

Звістки київських ґазет про розстріл ґенерала Корнїлова, передані ґазетами з слів самовидців, неточні: Корнїлова не розстріляли, а він убитий під Катеринодаром випадковим знарядом, котрий залетів у домівку штабу Корнїлова.

Земельні власники у гетьмана.

Дня 29. мая з нагоди відбутого зїзду приняв гетьман делеґацію всеукраїнського зїзду земельних (більших, і середних) власників. З промовами виступали Сидоренко і Коваленко.

Делеґації у мініcтра закордонних діл.

У управителя мініcтерства закордонних діл, п. Дорошенка, явились депутації населе-

ня повітів: дмитрівського, логівського, новооскольського, корочанського, рильського і білгородського курського ґуберній, дальше депутації населення Холмщини і Бесарабії та просили включити названі області в склад Української Держави. Окремо бесарабські делеґати просили, щоби Україна постарала ся шляхом дипльоматичних переговорів о евакуацію румуньских військ з Бесарабії та заступлене їх австрійськими. Зі слів делеґатів Бесарабії виявилось, що населене відносить ся явно ворожо до анексії Бесарабії Румунією. На случай включеня Бесарабії в склад Укр. Держави, моглаби Україна дістати в осени понад 1,500.000 пудів бесарабського збіжа, крім того Бесарабія моглаби зараз внести в скарбницю до 2,000.000 карбованців.

Лист Петлюри до бар. Мумма.

Голова Управи Всеукраїнського земського союза С. В. Петлюра звернув ся до німецького посла з листом, в якому виясняє значіне і ролю народнього самоврядуваня і звертає увагу на те, що за останні часи на сї органи посипав ся цілий ряд репресій, арештів діячів народнього (земського) самоврядуваня і т. д.. Вказуючи на всю небезпеку як для української, так і для німецької держави від такого поводженя німецької військової влади на Україні, Петлюра настоює на припинене подібних вчинків.

М. Левицький уступає.

Український посол при турецькім правительстві М. Левицький подав оноді просьбу о відставку. Як звісно, є він членом соц.-дем. партії.

Заборона зїздів і зібрань.

Міністерство внутрішних діл видало розпорядок, яким заборонюєть ся відбувати зїзди, зібраня так на вільних місцях як і в помешканях без дозволу ґуберньских старость.

Україна зрікає ся східних окраїн і Бесарабії.?

Стокгольм. — З добре поінформованого жерела доносять, що російська мирова делеґація в Київі зверне свою увагу головно на привернене взаїмних відносин між Росією а Україною.

Під областним зглядом будуть українські домаганя дещо зредуковані. — Та сама делеґація з Раковським на чолї вести-ме також мирові переговори з Румунією.

Марґільоман вислав вже дотичну ноту до Москви. Українське правительство заявить свою безінтересовність супроти Бесарабії і супроти Днїстра як границї між Бесарабією а Україною. Раковський зажадає широкого здемократизованя Бесарабії і не буде опирати ся її прилученю до Румунії, о скільки не пофальшують народної волі.

Пенсія для Заньковецької.

Міністерство народ. освіти подало до Ради міністрів законопроєкт про призначене річної пенсії — у висоті 3 600 карб. заслуженій артистці М. К. Заньковецькій. Проєкт сей мотивує міністерство тим, що „Заньковецька заслугує великої подяки й пошани, яко театральний діяч і педаґоґ, що позначилось в тім, що всї останні роки вона присвятила орґанїзації й вихованю молодих артистичних сил, з котрих багато придбало вже цілком заслужену відомість“.

Німці над Марною.

Берлін, 31. мая. В четвертім дни німецької офензиви в Шампанії Німці дійшли в побідоноснім походї над ріку Марну. Французи відступають на фронт 80 клм. ширини. В найглибшім місци посунулись німецькі війська на 52 клм. в перед. Місто і твердиня Раймс окружене з півночи, заходу і сходу і теда хвиля дістане ся в руки Німців. Французи стратили більше як 45.000 полонених, понад 400 гармат і тисячі скорострілів, многобоєвих складів, матеріялів і живности. Вони мають дуже великі страти в убитих і раненних. Передовсім потерпіла французька кінниця і ті французькі резерви, які йшли для прикритя прориву.

У Франції великий переполох. Сотки тисяч людий утікає зі занятих Німцями областий. Переполох збільшає ся ще наслідком обстрілу Парижа через далекосяглі німецькі гармати і бомбардоване з німецьких літаків. Урядова телеграфічна аґенція Гаваса доносить, що Французи переживають дни трівоги. Одинока їх надія на поміч американських військ. Сю поміч прирікають Американцї в місяци вересни. Чи не буде за пізно?

Ерцберґер про політику Німечини.

Відомий німецький посол, центровець Ерцберґер, помістив в „Germani-ї“ статю, в якій читаємо:

„Підводна війна була і є дуже цінним інструментом нашої военної акції. Але всї обчисленя штабу адміралїції, уряду маринарки, „знавців“ і инших інстанцій, або зовсім завели, або треба було піддати їх основній ревізії...

„Менї здаєть ся, що се свідчить про не дуже великий розум, класти „спростоване границь“ як ціль великої світової борби в столїтю великанських гармат, що стріляють понад малими, а навіть середними німецькими союзними державами і при казочнім просто розвитку летництва... Те, що анексіонїсти покликують ся на кров, котра не повинна бути „даремно пролита“, означує, до якого степеня дійшло зматеріялізоване всяких вартостий в людській свідомости. Анї один кусник землї і нїяка сума ворожих гроший не варті крови, яку мусїла пролити Німечина... Зрозуміло, що не слід було поносити даремно мілїонів жертв. Та одно тільки випливає як жадане з пізнаня глибокої ідеї понесених жертв: убезпечене Німечини на будуче і запорука проти повороту такої світової катастрофи... Насильства і гноблення містять зародки нових непорозумінь і воєн. Політика насили пориває народи в пропасть... Німецькі політики хотять насильно побудувати кріпость по кріпости довкола Німечини, домагають ся фляндрійського побережа, жадають на сході фортифікацій і управляють політику гноблення народів... Розсаджене політичного перстеня, що утворив ся довкола Німечини, мусить бути головною цїлю нашої военної політики. Мусимо видобути ся з того перстеня і управляти світову політику; але годї сього доверשити самою насилою, до сього повинен долучити ся иньший момент, а саме момент „порозуміня“.

Дальше остро критикує посол Ерцберґер східну політику, а саме на Українї, в Польщі і на Литві і боронить ідеї мира порозуміня.

Треба сказати, що ті виводи визначного провідника католицьких Німців промовляють до переконаня.

Як нищить ся укр. населене східної Галичини.

Правний лад хиба лиш на папері істнує. В дійсности виглядає так, якби весь тягар війни мав поносити український хлоп на своїх плечах. Мущин забрано до війська. забрано інвентар, многі села улягли цілковитому знищеню. Мимо сего і тепер забирають послїдну худобину. І так на місяць май наложено і то на найбільше знищені повіти східної Галичини контінґент 3.000 штук худоби. Виглядає се хиба на руїну і нищене місцевого населеня. Не інакше діє ся в инших повітах: В Самбірщині, Дрогобичині, Перемищині, Сокальщині і инших.

От возьмім примІром сокальський повіт: перед війною в 1910 було там худоби 32.017 штук. В падолисті 1917 остало лишень 18.842 штуки; убуло худоби в часї війни о 13.175 штук с. є. 41 процент. Мимо такого знищеня повіту наложив ц. к. Заклад обороту худобою на місяць май доставити 240 штук худоби для міста Львова, а для повіту 500 штук. Та сего всего еще мало! Бо прийшов розказ від військової команди доставити 500 штук худоби безпроволочно для війська і армія вже вислала відділ війська, котрий зачав переводити реквізиції. Так знищений повіт має отже доставити аж 1.240 штук худоби, на місяць май. Як так дальше піде, то по році вже не стане худоби в повіті.

Крім використовуваня Галичини на річ иньших країв відбуває ся знов обдиране східної Галичини на користь західної. Західній Галичині, котра значно менше потерпіла, краєві уряди (ц. к. Галицьке Заведене для обороту худобою) не тільки, що назначують їй менший контінґент, чим на повіти східної Галичини, але крім сего, як західні повіти не доставлять свого контінґенту для війська, то Армія хапає ся реквізиції, котрі переводить знов у східній Галичині. Для своїх інтересів стараюсь ся еще польські інституції і поодинокі ґешефтярі збогатити ся коштом українських селян. — Так то ц. к. Намісництво (ц. к. Гал. Завед.) приділило богато наших повітів у східній Галичині і то що найлучших повітів, де еще трохи худоби заховало ся, польському „Pekus-ови“. Нехай знов свідчать тут самі числа про себе:

З розділених дотепер поміж український „Союз для збуту худоби“ а польське Товариство викупна худоби „Pekus“ 56 повітів, одержав „Союз лишень 17 а „Pekus“ аж 39. Та сего еще мало, — бо якраз тепер простягає ся інституція свою руку еще по 14 українських повітів східної Галичини. (Остальні 13 повітів остають на разі еще в т. зв. операційнім терені східної Галичини).

Як в таких повітах „Pekus-а“ господарить ся, нехай послужить до приміру отсей факт: На згони виганяє ся серед плачу жіноцтва послідну, конечно потрібну в господарстві худобину, котру відтак набувають ріжні покутні „ґанделеси“ для своїх „ґешефтів“. І так з села Чолган долинського повіту забрано Руї Зазуляк два бики за 1.800 к. Та сама Руя Зазуляк відкупила ті свої бики у Хаїма Грабарта але вже за 2.600 кор.! В подібний спосіб відкупили ґазди з Тисова від Жидів 7 пар волів, забраних примусово від громадян з Чолганів. Подібних примірів можна би навести цілими масами. Так виглядає скуп худоби в українських повітах оброблюваних „Pekus“-ом.

Се все еще мало для ілюстрації господарки галицьких властий. Скрізь в Галичині забирають силоміць худобу від селян за безцін, а віддають її опісля на двори, щоби двори сю худобу як годівельну або у себе задержали або дальше відпродали по високих цінах будьто як годівельні штуки, будьто як опасові. Так виглядає теперішна галицька господарка на українській земли! Для кого і в чиїм інтересі се робить ся? Чи довго еще має ся в той спосіб кривдити наш нарід? Хто бере на себе відвічальність за цопроваджуване населеня до крайности?

З ким повинна лучитись Україна?

Під отсим заголовком помістив голова „Союза визволеня України", п. Андрій Жук, що перебуває тепер у Київі, знамениту статю в німецькім журналі „Deutsche Politik".

Представивши, що питане про відношене України до її сусідів стало тепер дуже актуальним, підносить п. Жук, що Україна не має інтересу лучитись з Польщею, Литвою та иншими краями на північно західній межі України. Надбалтійські краї не будуть ринком вивозу для українських виробів. Правно-державний союз з тими краями був би політично небезпечний, тому, що Україна виставила би себе на неминучі конфлікти з Німеччиною, чи Великоросією і иншими державами зза польських, литовських і білоруських інтересів.

Так само нема Україні інтересу шукати федерації з Великоросією. Україна була для Росії тільки кольонією. З огляду на значну русифікацію українських міст, федерація з Росією для України небезпечна. Другим важним арґументом проти державно-правної злуки України з Великоросією, будуча міжнародна політика Росії, котра схоче без сумніву відзискати утрачене великодержавне становище і в тій цїли сїяти-ме між меншими народами, головно Поляками і народами, що живуть на побережю балтійського моря інтриґу проти Німеччини.

А дальше п. Жук пише:

„Коли ж ми відкидаємо гадку трівкого політичного звязку України з Великоросією, мусимо звернути свою увагу на Схід, де зароджуєть ся проблема федерації. В ній лежить питане, яке криє в собі далекосягаючі наслідки для теперішности і будучности української держави..

„Етноґрафічна територія України втискаєть ся там в територію донських козаків. Три повіти донського краю — Таґанріґ, Ростів і Новочеркавськ — заселюють переважно або в більшій частині Українці. Вузесенький пояс українських поселень при устю Дону творить перехід української національної території кубанських козаків, здовж побережа Чорного моря і в ґубернії Ставропіль, а навіть частинно в околицях Тереку.

„Великі трудности справить означене границь України на Сході після етноґрафічних принципів, тому, що тут відограють велику ролю інтереси донських козаків, в великій части Великоросів, і кубанських козаків, котрі є українського походженя. Не говорячи вже про стремліня козаків, які шукають прилученя до України, лежить се в інтересі самих Українців, щоби для них не була замкненою дорога до Каспійського моря і осередньої Азії, які для України мають значіне переселенчої території. Треба мати на увазі, що українська кольонізація сягає через донську територію, астраханську ґубернію і Оренбурґ, далеко в Сибір і осередню Азію, розтягаєть ся на цїлих степах Кірґізів, а саме на околиці Уралю, Турґаю, Акмолинська, Семипалатинська і полудневі части ґубернії Томської і Єнісейської. Ми маємо українські оселї рівнож в Закаспію і в Туркестані. Заселене тих територій почалось в 30 роках і досягнуло в послідним десятилїтю перед війною величезних розмірів, тому що українські земства переводили її пляново: поселено там кілька міліонів Українців, які в тих територіях творять частинно абсолютну більшість, частинно в переважаючім числі перевисшають великоросійський елемент. Україна не може зрікатись права на сю кольонізаційну територію в Азії і мусить забезпечити собі доступ на Схід.

„Як можна се досягнути? Як відомо, заложили донські і кубанські козаки самостійну державу і через прилучене граничних околиць, коло Тереку, Астраханя, Оренбурґа, Урала і Ставрополя покликано до житя полудневo-східну спілку держав. Дальший розвій в будові сеї державности опинив ся покищо на мертвій точці від часу большевицької інвазії, однак можна з певностию приняти, що по переході большевицької інвазії справа буде знов поступати наперед. Україна дуже зацікавлена в тому, щоби полудневo-східна спілка держав стала ся дійсностю, і українські кола будуть зовсїм певно старатись всїма силами пособити стремлїням козаків.

„Українці будуть на тих територіях, які повинні належати до полудневo-східної спілки держав, відгривати першорядну ролю і злука України з сею спілкою держав забезпечилаб розширене українських культурних і політичних впливів на цїлу територію спілки держав, яка побіч Українців і Великоросів є заселена некультурними азійськими племенами. Через зречене України на етноґрафічно-українські части донської і кубанської території та ґубернії Ставропіль на користь полудневo-східної спілки держав, позискалаб державно-правна звязь її з Україною певну і тривку підставу. Таким чином задержалаб Україна для себе дорогу до осередньої Азії і булаб в силї виповнити свою історичну місію в Азії".

Згадавши про Крим, який повинен належати до України і про Бесарабію, що до котрої Україна має претенсії на три повіти над Чорним морем, як також на деякі околиці на півночи, п. Жук кінчить так:

„Остаточно булоб передчасним говорити про конечність або можливість творення сусідських або тіснїйших приятельських зносин між Україною і иншими надбережними державами Чорного Моря, як Туреччиною, Болгарією і Румунією. Здаєть ся однак, що се питане в найблизшій будучности ввийне на порядок дня, і буде для обох сторін актуальним, і після всякої правдоподібности буде розглядати ся, як проблема з точки погляду найтіснїйшого господарського звязку всїх держав, котрі групують ся коло Чорного Моря — з осередними державами і при їх участи".

О скільки можна годити ся в засаді на думку п. Жука про інтереси України на полудневім сході (Кавказі, Каспію, полудневo-зах. Сибірі), то годі признати рацію його поглядови, що Україна не має ніяких інтересів на північнім заході. Іменно маємо тут на думці Білорусь, яка сама хоче увійти в спілку з Україною. О тім, щоби Німечина загорнула Білорусь, нема мови. А вона може попасти в ярмо московське чи польське, бо краще їй і Україні, як Білорусь увійде в федерацію з Україною. Оден погляд на карту східної Европи вистарчить щоби переконатись, як природно лучить ся Білорусь з Україною і як мілітарно небезпечна річ для України, коли Москва чи Польща загарбають Білорусь. Зрештою історія дещо нас навчає, а іменно, що Білорусь і Україна творили одну цїлість чи спілку від IX. до XVII. віку, а навіть по части і потім.

Калейдоскоп з України

(Далі).

По дорозі до ред. „Вільного Жита" зустріли ми ще двох укр. сотників у синїх жупанах, котрі намовили нас піти над море. З ними була якась елеґантна дама, жена офіцера. В пристані побачили ми вісілякі кораблї, так поділені: всї більші мали флаґ німецький або австрійський, а менші український. Менї пригадала ся казка про те, як батько приніс своїм синкам гостинця і сказав: „Поділіть ся по братерськи!" — „А що значить по братерськи?" і т. д.

Надплило багато німецьких човнів. Ми взяли лодку й поплили по Чорному Морю до Маяка. Властитель лодки, що сам кермував, був Грек. Але як ми переповіли йому дещо з Гомера, то зрозумів дуже мало старої грецької мови. Він показував нам докладно, в котрих місцях большевики топили людий. Особливо завзято топили вони — соціялістичну інтеліґенцію, як нам опісля оповідали. Гарні з них соціялісти!

В ред. „Вільного Життя" (при вул. Ніжинській, 65) застали ми якраз засїданє. Між присутними одеськими діячами був мій старий знакомий Галичанин і за його порукою запросили й нас на те засїдане. Реферував п. Мільон Т. про діяльність місцевої „Просвіти", головно про курси, які вона урядила. Діяльність їх дуже гарна але й дуже коштовна — зовсїм не на галицьку міру. Інтересно булоб, побачити печатаний звіт з тої діяльности.

За обід з трьох страв і чаю заплатили ми в „Амерікан барі" пересічно по 6 карбованців. Тут зявив ся й оден У. С. С., що приніс нам веселу вістку про добру кватиру даром. Вона тим весела, що в Одесї навіть за добрі гроші можна часом не знайти нічліґу.

По дорозі бачили ми ще памятник Катерини, що якийсь час була прибрана в червону хустку і юпку, але тепер стоїть уже відслонена, як за царських часів.

Згаданий стрілець примістив нас у гарнім Панталеймонськім монастирі. В його тихих і навіть темних коридорах висять інтересні образи, що представляють жите праведної людини від колиски до гробу, страшний суд, небо і пекло. Час до часу пересунеть ся чорний монах. Тихо. Келії малі, але високі.

О 3. год. раненько збудив нас чудовий хор монастирської церкви, зложений переважно з басів.

Переспавши ся, могли ми вже оглядати город. Оглянули богаті церкви, в яких давали „коливо", гарну синаґоґу, біржу, в якій приміщене військо (на першім місці написи німецькі, на другім українські), университет (викладів не було) і инні будівлї. Від часу, як настав новий уряд в Україні, перервали ся заходи в справі українізації одеського университету. Але се мабуть не мине його.

Були ми ще в ред. „Вільного Життя" на інтересній дискусії. Обговорювано внесок двох тамошніх Українців, щоб сей український дневник — замінити на московський! Ми зразу власним ухам не вірили. Бо нехай тільки читач представить собі, що в редакції „Українського Слова" або „Діла" у Львові виступив хтось з поважним внеском, щоб укр. дневник перемінити на польський... І остільки є в Галичині річ неможлива і навіть немислима (мабуть ніколи такий помисл не прийшов до голови ні одному галицькому Українцеви, від коли істнує українська преса) — остільки ми Галичани під національним зглядом стоїмо висше від „державних" Українців.

Але не треба думати, що помисл деяких Одеситів був позбавлений льоґічних арґументів. Ні. Вони мали на меті зробити свій дневник російським тільки щодо форми, то є що до мови. Зміст його мавби остати український і може навіть скріпити ся ще працями тих, що не знають української мови, не брали доси участи в українській пресї. Таких інтеліґентів в Одесї й Херсонщині дуже багато, а такої української публики ще більше. Вона дала-б такому дневникови величезне число читачів, бож читає вона значно гірші російські дневники тільки тому, що знає російську мову, а української ще не знає. Словом, сам помисл, творити українську пресу в російській мові, щоб опісля влити в ту публику українські почуваня, зовсїм не злий. Але його треба здійснювати поруч розвиваня української преси, входячи в редакції російських дневників, або основуючи окремі орґани.

На тім становищі стали всї присутні на нараді Галичани й більшість Одеситів. Зазначую, що внескодавцями руководив очивидно тільки патріотизм. Річ ясна, що їх помисл повинен бути виконаний, тільки в формі, яку висше зазначено і напр. в Київі, де з більша сил.

Сінфайнери і Німці.

В справі арештовань в Ірляндії видало анґлійське правительство урядовий комунікат, в якім подає ся матеріяли до зради Ірляндців на користь Німечини. В сім комунікаті говорить ся, що Німечина навязала зносини з провідниками сінфайнерів ще в 1914 р. — Тоді запропонували Німці Ірляндцям, щоби вони вислали до Німечини священиків для аґітації серед ірляндських полонених. В лютім 1916 вислав тодішний німецький посол в Вашинґтоні Берисдорф письмо до Ірляндців, щоби вони розпочали повстане на Великдень. Німці мали доставити їм оруже і висадити свої війська в Ірляндії, а рівночасно зробити воздушний напад на Анґлію і заатакувати фльотою анґлійське побереже. Ірляндське повстане вибухло на правду на другий день Великодних свят, але Німці помочі не дали. Тоді ірляндські сінфайнери знов звернули ся з просьбою до Німечини, щоби вона висадила в Ірляндії відповідну скількість війська. В р. 1917 мали знов німецькі підводні лодки вистaвити Ірляндцям оруже. Се однак не удало ся.

В сім році рівночасно з розпочатєм німецької офензиви на заході, мали знов Німці післати оруже Ірляндцям. Вони хотіли сотворити в Ірляндії підставу для своїх підводних лодок і цепелінів і звідси нищити всі торговельні кораблі. Супроти сего Анґлійці мусіли поробити заходи для оборони безпеченства держави.

Стільки комунікат, — Амстердамський „Allgemeen Handelsblad“ доносить з Льондону, що після запевнень анґлійського правительства, арештоване сінфайнерів переведено виключно для безпеченства держави, а не із-за ширеня аґітації проти заведеня обовязкової військової служби. В сім случаю мусіло би ся арештувати майже всіх ірляндських священиків. — Урядовий анґлійський комунікат про сьогорічні арештованя не подає ніяких матеріялів про вину арештованих.

Тяжко буде доказати вину зради всім арештованим сінфайнерам, однак в заговорі були вони майже всі менше або більше причасні. Засуджене тайним судом більшої скількости сінфайнерів і виконане вироку без сумніву викликало би в цілім світі і в Анґлії подавляюче вражіне. Тому анґлійське правительство призадумує ся над сим, щоби увязнених сінфайнерів лише придержати в тюрмі через цілий час війни.

Загальна публична опінія культурного світа є ся, що Анґлійці приступили до репресій в Ірляндії лише тому, щоби зломити там сінфайнерівський рух. а через се підготовити ґрунт для переведеня в житє військового примусу. Анґлійські політики хотіли би при сім раз на все подавити визвольний рух Ірляндців, який іде в тім напрямі, щоби утворити в Ірляндії независиму державу і перевести там на широку скалю земельну реформу.

Закид про заговір Ірляндців з Німцями є лише покришкою, під якою Анґлійці хочуть розчислити ся з Ірляндцями.

З Волині.

„Kuryer lw.“ (ч. 239) пише: Найважнійшою добичею польської суспільности на Волині се народнє шкільництво. Нині на Волині є шістьдесять і кілька польських шкіл з загальним числом майже 5.000 дітий (українських шкіл нема навіть сорок, причім число дітий є значно менше, чим в польських школах). З повисших шістьдесять кількох шкіл двайцять заложила і удержує волинська „Мацерж“, трийцять кілька заложили і ведуть окупаційні власти (!!!), а решту удержують приватні особи і міські заряди. Треба признати, що військовий заряд в біжучім шкільнім році заняв ся волинським шкільництвом і на тім полі суспільного житя на Волині зробив поважний крок. В сих школах учать галицькі учителі, що служать тепер в війську і є часово делеґовані до шкіл. Сі сили, як фахові і переважно віддані національній ідеї, вивязують ся зі свого завданя без заміту, заслугуючи на признане з боку місцевої суспільности. Слабою стороною шкіл сеї катеґорії се комплетний брак вивінованя з боку військового заряду в найконечнійші наукові середники, як: мапи, образи, шкільні бібліотечки і т. д.

Тут сповняє свою ролю шкільна „Мацерж“, зорґанізована на Волині літом минувшого року. Крім удержуваня 20 шкіл і субвенціонованя 6-клясової школи в Володимирі (в сих школах учить ся 1850 дітий), „Мацерж“ заосмотрює військові школи в шкільні бібліотечки, мапи і т. д. Самих тільки шкільних бібліотек зорґанізовано від осени м. р. 44 з загальним числом майже 4000 томів. — Заходами „Мацержи“ повстали 3 бібліотеки-випозичальні для дорослих в Ковли, Володимирі і одна рухома, що числить понад 1000 томів. „Мацерж“ уладила в жовтни в 30 місцевостях обходи в честь Костюшка. Вуджет „Мацежи“ перевисшає в сім шкільнім році 65.000 корон. На покрите тої суми зложили ся крім складок більші жертви кн. Любомирського (32.000 корон), товариство „Школи людовей“ і т. д. В наслідок отсеї роботи національне освідомлене хоч поволи, але постійно поступає вперед. Доказом сього численні обходи 3-го мая.

Як з сього представленя бачимо, польонізація йде вже й на Волині. Звертаємо на се увагу української суспільности по сей і по той бік кордону.

З німецьких плянів на сході.

„Ostmarkenverein“ ставить такі домаганя: Литву і Курляндію та всі здобуті і в будучині ще окуповані території, заанектують Німці. Литва мусить стати ся помостом між Німечиною а Курляндією, длятого мусить вона стати ся німецьким краєм. Ся німецька Литва має обіймати ґубернію ковенську, північно-західну часть ґубернії виленської, ґубернію сувальську і „сполучуючий пас“ на північнім заході ґубернії ґродненської. Ґерманізація згаданих областий є неможлива — кажуть автори проєкту — бо тубольче населене, головно Литовці і Лотиші, розмножують ся слабо, а край є урожайний і може побільшити скількість мешканців. Росіян, о скільки не виеміґрують, виселить ся, число жидів зменшить ся осібними зарядженями до половини, зате поселить ся велике число німецьких селян, передовсім тих, що мешкають в Росії. Тим чином край набере німецького характеру. Сувальщина виказує вже значно густійше залюднене, на квадр. кільометер мешкає там 552 людий. Тут треба отже примінити методу масового виселюваня. Длятого мусить ся усунути Поляків (25 процент населеня), Росіян (разом з Білорусинами 9. 2), а жидівське населене зменшити до половини. Підвисшуючи густоту залюдненя до 75 на 1. кв. кільометер, осягнеть ся німецьку більшість.

Найскорше привчили-б ся зросійщені Українці читати в рідній мові тоді, коли-б їм бодай раз на тиждень, але правильно видавати число часописі з двома текстами (то значить на одній шпальті писати по російськи, а на другій шпальті те саме перекладати по українськи).

Що до відносин Одеситів до Галичан, то вони якнайліпші. Я нпр. чув ся між ними зовсім як в дома, в Галичині. Те саме говорили мені й Галичани, що живуть й працюють між ними вже від кількох літ. Розуміють ся, вони не хочуть там бути „ґенералами“, але працюють щиро між людьми як люди. На недостачу признаня ніхто з них там не нарікає.

В Одесі зустріли ся ми ще з провідниками соціялреволюціонерів і соціялдемократів. Се люди політично вироблені. Тепер плянує ть ся там видаване тижневника для селян („Село“).

В місті коло полудня рух великий. Багато повозок і авт, множество пань у цишних одягах. Жіноцтво в Одесі дуже гарне.

Не можу ще не згадати малого може 7 літного Шури Механікова. Ми пізнали його в малій гостинниці над морем; його батько говорив добре по українськи, а малий Шура також признавав ся, що він Українець і як ми опускали гостинницю його батька, вибіг за нами і кликав:

— „Дядьки! Я поїхав би з вами! Бо я також Українець“!

На жаль, ми не могли взяти малого Шури, що так скоро заприязнив ся з нами. Але мабуть прийде й для нього час, знайти ся в нашім положеню. Його дві старші сестри оповідали нам з жалем про забране „українського флота“.

А кельнер на двірці, Турок, жалував голосно, що нема царя і твердив, що цар мусить вернути.

Такі були наші вражіня в Одесі. Правда, не всі. Але годі.

IV.

Катеринослав, в маю, 1918.

Від Підволочиск до Жмеринки їхали ми в страшнім натовпі, від Жмеринки до Одеси дуже вигідно, а від Одеси до Катеринослава знов у страшнім натовпі і в температурі добре огрітої лазні. (В Одесі було весь час холодно). До ваґону добили ся ми приступом через двері і вікна. В здобутім нами „купе“ застали ми на горішній лавці дуже елеґантну панночку, що мала гарно пахучі квітки і добрі солодощі, але говорила виключно по московськи й по польськи. Показало ся, що се — Українка. З неї скоро зробив би свідому Українку такий російський дневник в українськім дусі, який пропонували деякі Одесити.

По дорозі мали довгу розмову з тамошними еврейськими купцями. Вони були переконані, що Ленін і Троцький се аґенти чужих держав, перепущені до Росії нарочно на те, шоб її знищити. Вони в найліпшім разі байдужо відносили ся до української держави. Тільки один між ними заявляв, що окупація України була-б річ глупа і шкідлива.

З придорожних городів, яких ми не переспали в своїй парні, дуже гарно представляєть ся місто Ґолта, положене при спливі рік Буга і Свинюхи.

Скрізь виднілп збіжа на полях. І я надармо шукав потвердженя побоювань Айхгорна про те, що українське селянство не обробить піль. Їхали ми вже цілу добу від Одеси — і не бачили необроблених піль. А в Галичині і в німецькій окупації доходять необроблені поля до високого проценту. Кругом шуміли зелені поля і виднілп безмежні простори. А ми тиснули ся в ваґоні такі почорнілі від диму, який залітав відчиненим вікном, що сміло моглиб вступити до „farbige Truppen“ на західнім фронті.

— „Я маю в носі тілько вугля, що міг би продати до льокомотиви“, сказав котрийсь зі стрільців.

— „Тут якраз потребують угля, бо топлять лише дровами“.

Ми сміяли ся, як з початку подорожі, але прецінь инакше: подорож дала нам уже досить богато помічень і нових думок.

Ще пів доби їзди — і ми висіли в Катеринославі. Рух на двірци величезний. При входах і заломах мурів стоять машинові кріси: то великий фабричний город, де легко о неспокій.

Ідемо до готелю, щоб умити ся. Тільки при помочі надзвичайно суворих мін одержуємо від Жида кімнатку, без постелі, без мидниці.

„Большевики забрали“.

В Катеринославі богато широких улиць.

Переходячи з черги до польського королївства, стверджують автори проекту, що супроти густого залюдненя трудно тут перевести ґерманїзацію краю. Длятого жадають відділеня від королївства широкого граничного пояса, котрий мает ся скольонїзувати Нїмцями. Сей пояс, розділить пруських Поляків від Поляків з королївства і тим чином зневтралїзує небезпеку, яка грозить звідси Німечинї і рішить дефінїтивно польську справу в Нїмечинї. Окружені з усїх сторін Нїмцями, мусїти-муть пруські Поляки або виемиґрувати до корінної Польщі, або зґерманїзуватись. Граничний пояс має бути досить широкий, але не повинен містити трудних до зґерманїзованя великих польських осередків, як Варшава, Лодзь і т. п. Він має обіймати нецїлу ґубернію ломжинську, полоцьку, західну часть варшавської, каліську і часть ґубернії пьотрківської. Ся область дістала би назву „полудневих Прус“. Польська власність на Литві підпаде експропріяції.

Поляки, виселені з „полудневих Прус“ і Сувальщини, знайдуть поміщене в російських коронних добрах в польськім королівстві, котрих німецьке правительство ужие як поселенчого терену для Поляків, дальше перенесеть ся Нїмців-кольоністів і німецькі „полудневі Пруси“ і змусить ся Росію відступити ґродненське, яке по усуненю Росіян і Білорусинів (і Українців. — Ред. „Укр. Слова“), залюднить ся Поляками, випертими з давних осідків...

До того требаби ще додати, що Холмщина та Подляєе мали би належати до тих земель, що ними має ся „відшкодувати“ Поляків. Вже то „симпатичні“ собі Нїмці з їх політикою на сході.

З чеського табору.

Прага. — Бувші молодочеські посли: Чех, Фідлер, Кернер, Тоболька і инші, котрі не прилучились до ґрупи Крамаржа, почали видавати самостійну часопись „Чеська Свобода“. В програмовій статї першого числа заявляють, що їх цїлию є національне єдинане, державна свобода і зрівнане з иншими народами. Отсї домаганя повинні бути спільні кождому Чехови. Дискусія можлива тільки що до доріг, якими ті домаганя сповнити. Часопись взиває до порозуміня між буржуазійними а небуржуазійними партіями.

Відень. — На зборах чеського союза, що відбули ся дня 27-го мая, взяло участь 70 послів. Проводили посли Кльофач і Габерман. Наради велись над внутрішним положенем, над заведенем окружних правительств, над застановленем часописий, над союзом між Німечиною а Австро-Угорщиною, над справами апровізації, над скликанем парляменту і делеґацій. Збори заложили протест проти оружного союза між нашою монархією а Німечиною, проти окружних правительств, проти завішеня часописий і не скликуваня парляменту.

Прага. — Посол Кльофач пише в „Чеськім соціялїстї“: „Наш нарід не має тепер инших середників, щоби протиділати ворожому настроєви правительства, як тільки самолетні протести і апель до послів, аби виступали в парляментї так, як на се правительство дра Зайдлера заслугує. З другого боку нема потреби переціньовати октроа і трактувати те зарядженє, як би воно було рішучим і тревалим, се тільки провізорія“.

Дальше пригадує посол Кльофач бесіду Стрібного, котрий між иншими сказав: Наша політика мусить бути спокійна, повна достоїнства; ми мусимо бути скупі на прояви ентузіязму, бо війна може ще потревати два роки; так само мусимо з обуренем поступати ощадно і мусимо памятати, що кінець війни принесе нам і иншим народам такі потрясеня і такі події, що в порівнаню з ними останні діла правительства Зайдлера будуть тільки епізодом.

Князь Уельсу у папи.

Гаґа. 29. мая. Льондонська часопись „Daily Express“ пише, що анґлїйський король не повинен був зізволити на відвідини князя Уельсу у папи, бо князь є байдужним до справ антанти. Князь Уельсу після відвідин у папи мав ще одногодинну коференцію з папським секретарем заграничних справ, де обговорювано справу мира.

(„Князем Уельсу“ зветь ся кождочасний престолонаслідник Анґлїї. „Уельс“ се по анґлїйськи т. зв. п. Валїя, країна на зах. побережу Анґлїї, заселена потомками старинних Кельтів, т. зв. Валїйцями, що до сегодня говорять кельтійською мовою. До кельтійських мов крім валїйської, належать ще: ірійська в Ірляндії, Бретонська на півострові Бретонії у Франції і мова шотляндських верховинців т. зв. „гіглендерів“).

Анґлїйцї в Баку?

В німецьких часописях ширить ся вість, що анґлїйські війська передерли ся з Мезопотамії на Кавказ і заняли півостров Апшерон і Баку. Сей рух анґлїйських військ має бути звернений проти Туреччини.

На нашу думку нема ніяких анґлїйських військ в Баку анї на Кавказї, а вісти такі пускає ся в світ, щоби ними оправдати окупацію Кавказу турецькими і німецькими військами

Бібліоґрафія.

Нова книжка Літ.-Наук. Вістника. Появилась II. і III. книжка Літ.-Наук. Вістника (за лютий і март). Зміст: Над звісною могилою, О. Олесь: Весною. — О, Боже мій. — З горячих вулиць. — В. Винниченко: Панна Мари. — О. Слїсаренко: Леґенда. — М. Зеров: Верґілій. — В. Лащенко: Злото-синї прапори. — О. Грушевський: Невільницький цикль Т. Шевченка 1847. — В. Алешко: Поезія. — Н. Романович-Ткаченко: За водою. — Г. А. І.: З юнацького щоденника. — Гр. Борисович: Поезії. — М. Жученко: Українське письменство в 1917 р. — О. Грушевський: З останнїх оповідань В. Винниченка. — Клим Поліщук: З циклю: шуканя. — М. Івченко: Большевики на селах. — О. Соколовський: Поезії. — Бібліоґрафія. — Оголошеня.

гарні плянти, богато фабричних коминів і рух такий, як у якій столиці. Кругом гомонить московська бесіда. Тільки велика струя сільського населеня, що йде від зелїзниці в город, говорить по українськи.

По всякого рода оповістках і плякатах видно, що тут инакша культура, чим в Одесї. Тут скрізь роїть ся від таких оповісток, на мурах міста в часописях (української нема):

„Я виграв досї 50.000 рублїв в карти! Купуйте карти!“ — „Я живцем скальпірую!“ (Се вже при снїданю показало ся правдою, бо нас трох заплатило за снїданє 10-ть рублїв!)

В цїлім городї бачили ми одну-одиноку українську оповістку, урядову і дуже коротку. В ній полковник Остапенко сповіщав населене, що від того й того дня „вся влада належить ясневельможному пану гетьману“ (се не перешкаджає йому, що перед Катеринославом подав хтось до „купе“ українську часопись з якогось малого місточка, в якій отверто кликано населене до бунту проти гетьмана

При великій улиці, що провадить від двірця в город, виднїє на синїм полї золотава напись: „Українська Книгарня“. Вступаємо. Вибираємо кілька брошур. Довідуємо ся, що ся книгарня основана що-йно перед місяцем, але оборот має вже дуже гарний. Нпр. попереднього дня продала за 1.000 (тисяч) карб. укр. книжок. В книгарнї одержали ми адресу головного укр. діяча в Катеринославі, інж. Івана Труби й пішли його шукати до бюра в земстві. Не застали. Зате оглянули там малий, але гарний музей, який повинен бути при кождій школї. Він містить ся в однїй кімнатї. В сих часах годї його описати ізза недостачі місця в кождій укр. часописї. Длятого зверну тут тільки увагу на гарні історичні образи (на великих картонах), розуміє ть ся, головно з московськими сюжетами, які стоїть видати й нам як найскорше. Взагалї, кождий укр. педаґоґ з Галичини повинен побачити сей малесенький музей (у великім ми не були, бо зачинений). Пильнує того музея поважна панї. Вона жалувала ся нам, що третого дня Великодних свят увійшов до того музея ґерманський офіцер з жовнїрами кажучи, що шукає за оружем.

На вулицях міста дуже нечисто: цїлими днями лежать здохлі собаки й коти, ніхто ними не журить ся: пахне сходом. Ся нехарь поруч чудових бульварів і садів, віль і одягів жіноцтва разить так само неприємно, як московська бесіда у людий з українськими національними відзнаками. Ті відзнаки побачите на кождім кроцї, але української мови не чути. Питаємо кондуктора в трамваю:

— Ви Українець?
— Да
— Чомуж не говорите по українськи?
— У нас не вчили.

Російські дневники в Катеринославі ідеально пусті. Треба дійсно глибоко подивляти їх редакторів за те, що вміють на величезних запечатаних плахтах паперу не написати нічого. Але то буквально нічого. Був там недавно й український дневник „Народнє Життя“, о цїле небо лїпше редаґований, чим усі російські. Але не удержав ся. По молочарнях бачив я ще деякі його числа. Одначе мимо всего українїзація поступає великими кроками. Свідчить про те шалений попит за українськими книжками. Тамошні Українцї видають уже самі укр. книжки, бо транспорт тяжкий. І то видають не злі річи. Я переглянув докладно одно їх більше виданє: початкову читанку „Стежка до дому“, ч. II. під орудою Труби. Ст. 222, образків 123, ціна 6 корон (3 карб.). Добре уложена, лиш коректа, як на книжку для дітий, погана!

В городї бачили ми збіговища, з котрих доносили ся голоси: „ґерманцї не дають орґанїзувати укр. війська!“ Було се очевидно в звязку з розоруженем деяких українських військ.

Найкрасший вид Катеринослава з великого моста на Днїпрі; перед вами така панорама: від краю до краю оброя величезний город, що тоне в зеленї садів і бульварів, з яких визирають золочені копули церков і множество високих фабричних коминів. В горі і в долї величезні маси синїх від Днїпра, що пливутьповагом і двигають сплави, пропелери й судна. Тут і там миготять трамваї А на мостї стоїть мадярська сторожа в зелїзних шоломах — тут, на землї старого Запорожа.

Менї пригадали ся смішні але розумні написї, які можна в сїм городї зустріти на висших поверхах. Вони звучать: „Чи не забули ви тут чого?“ Бо погому тяжко вертати.

(Далї буде).

ПОВИНКИ.

— **Облава на дезиртирів — а польська політика.** В Дрогобичи зарядили військові власти облаву на дезиртирів, що зрештою переводить ся в цілім краю. З сего приводу счинили Поляки крик і „народову справу“, що се облава на польських леґіонерів, які розбігли ся були з Болехова. — В тій справі інтервенювали (!) навіть посли Левенштайн, Гальбан і ґраф Замойський у намісника.

Заступник намісника др. Дицикевич уважав за відповідне вислати до Дрогобича для розслідженя справи урядників намісництва (! !).

Польські часописи доносять, що в Дрогобичи придержано 200 підозрілих індивідуїв, а між ними ні одного польського леґіонера. — Годі з приводу сего випадку не зробити уваги, що оригінальні то собі відносини в нашім славетнім краю, коли посли інтервенїюють (!) у краєвого правительства, щоби не ловлено дезиртирів — лише тому, що вони... польські герої.

— **Заборона реквізицій.** Краєвий Союз для збуту ходоби у Львові надсилає нам до оголошеня слідуючий комунікат: Ц. К Галицький Заклад Обороту Худобою Львові, дня 28. мая 1918. ч. 4501. Союзови у у Львові, ул. Оссолїнських 15. В полагодженю меморандум, внесеного до Його Ексцеленції пана Намісника повідомляє ся Союз, що дальшим примусовим реквізиціям, доконуваним через військовість запобіжено через спонуканє ц. к. Команди Військової в Перемишли до виданя розказу з дня 10 мая 1918. ч. 29033, котрим ц. к. Команда поручила підвладним ґрупам здержати дальші реквізиції зовсім, з причини достаточного покритя запотребованя. Директор ц. к. Гал. Закладу обороту худобою. (Підпис нечиткий). О сїм зарядженю п. Намісника і ц. к. Команди Військової в Перемишли повідомляє Дирекція Союза хліборобське населене з тим, що на случай дальших реквізицій належить з покликанем ся на повисший розпорядок зажадати інтервенції Староства і жандармерії, а також о сїм донести телеґрафічно Союзови, щоби міг почините відповідні кроки в висших інстанціях.

— **Епідемічні слабости в околици Львова.** Сусїдні староства доносять, що тифус пятнистий появив ся в слідуючих громадах, в повіті львівськім: в Гаях і Сторонятинї; в повіті городецькім: в Малковичах, Брундорфі, Добростанах і Галичанові; в повіті жовківськім: в Глинську, Мокротинї і Скваряві нов.; в повітї каменецькім: в Добротворі; в повіті бобрецькім: в Бібрцї; Тифус черевний: в повіті городецькім: в Поляні і Хоросні новім; в повітї жовківськім; в Боянци і Смерекові; в повітї каменецькім; в Новосілках; в повіті рудецькім; в Новосілках опарських; Шкарлятина: в повіті львівськім: в Дублянах, Бруховичах, Вульцї гамул. і Сокольниках; в повітї городецькім: в Долинянах; в повітї жовківськім: в Полянах і Вісенберґу. Молока з тих громад можна ужнвати лише по перевареню, а при тифусї пятнискім не впускати нікого до мешканя (кухнї) задля насікомих.

— **Спомини про Т. Шевченка.** У фейлетонах „Gazet-и Lwowsk-oї“ оголосив Фр. Ґавронський спомини польського поета Юліяна Белїни Кенджинського, який будучи студентом київського університету, познакомив ся з деякими Українцями, між ними й з Шевченком та Костомаровим, про яких і згадує в своїх мемуарах. Про Шевченка висказує ся Кенджинський дуже симпатично. Ось що говорить він про першу стрічу з нашим поетом:

„В домику напротив, лише через яр, дістав я дуже веселого товариша, з яким познакомились в дивний спосіб. Є то маляр і поет в одній особі. Називає ся Тарас Шевченко.

Одного вечера, коли я сидів при вікні і пив чай, чую замашистий спів дуже хорошим і чистим голосом:

Гей, на горі там женці жнуть.

Опісля перейшов співак на ліричний тон. Пісні так і сипались йому з уст одна по другій. Свідків і слухачів не було. Над ним зоряне небо, коло него гуща дерев, а довкола пустка і тишина.

Співи часто повторяли ся — деколи на два голоси, але співаків я ніколи не бачив. Видко приходили стежкою, що вела до Софійського собору через Козинку до Хрещатика. Отже ті співи незнакомого співака, а властиво двох, як менї справедливо здавалось і мою душу розколисали. Нагадалась менї Ковалівка, мої дитинячі літа, виколисані українською піснию, а користаючи з неприсутности моєї ґосподині, я заспівав собі:

Ой, у лузї криниченка, орли воду пють.

Може пів години опісля завляє ся перед ґанком нашого домика хтось — мужчина — середного росту, досить кріпкий, з лицем дуже звичайним, а навіть сказав би бридким, бо мав вузкі і затиснені уста, а ніс, як у нас каже ся, кирпатий. Натомість очи мав незвичайні — великі, чорні, бистрі, блискучі, повні оживленя. Розум з них сияв. На голові мав бриль (плетений з житної соломи капелюх), а з під бриля вививались йому в неладї густі смуги чорного волося. Я сидів сам на ґанку, коли той незнакомий наблизив ся до мене і здоймив капелюх, глядячи на мене з добрим усміхом, трохи питаючо, трохи недовірчиво“.

Се був Шевченко.

В однім з дальших фейлетонів розказано про стрічу з Костомаровим в хатї Шевченка. Костомаров став розсновувати свої пляни про Кирило Методіївське брацтво та його завданє. Тут іде о те — говорив він — щоби ту силу, якою є славянський світ висунути на нову дорогу — зединеня і спільної праці для славянської єдности. Нехай Славяни пізнають ся з собою, нехай научать ся взаїмно шанувати, нехай дозрівають з тою гадкою, а відтак прийде час на них. Нинї по нашій шкірі хто хоче той їздить... а славянський нарід став погноєм для Німців. Будують свою силу і славу на славянських трупах. Так, чи не так? — спитав.

Кенджинський притакнув головою.

Лице Костомарова оживляло ся, коли то говорив.

Шевченко почав деклямувати:

Отак Німота запалила
Велику хату і сїмю
Сїмю Славян розєдинила
І нишком — тихо упустила
Усобиць лютую змию...

— **Державні будинки й український стиль.** Новий художній журнал, що почав виходити в Київі під назвою „Куранти“, нагадує про забуту справу будованя контрактового дому в Київі. Ще р. 1911 оповіщено конкурс на проект контрактового дому, і конкурс дав добрі художні висліди Серед проектів є декілька в українському стилю („український бароко“), який найбільше лицював би Київу, як столиці України.

— **Хто воює з Німеччиною?** В анґлійській палатї послів вичислив льорд Бальфур сї краї, які виповіли війну Німеччині. Є се: Франція, Анґлія, Сербія, Чорногора, Японія. Портуґалія, Італія, Сполучені Держави, Панама, Куба, Бразилія, Ґватемаля, Ліберія, Сіям, Китай і Греція. Дипльоматичні зносини з Німцями зірвали: Болївія, Гондурас, Нікараґуа, Гайті, Сан Домінґо, Порторіко, Перу, Ураґвай, Еквадор.

— **Жертви війни.** Відомі колись на львівськім бруку малярі: Петрак і О. Добровольський перебувають від довшого часу в заведеню для умово недужих в Харкові. Стан їх безвихідний.

— **Музейництво Придніпровя.** Лекція директора Нац. Музея І. Свєнціцького про українське музейництво Придніпровя відбудеть ся в недїлю 2. червня пів до четвертої год. в Національнім Музею. По лекції огляд збірок старовини з України, Вступ 1 кор., для молодїжи шкільної і університетської 50 сот.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

ГРАБЛЇ.

Є загально відома байка про занадто мудрого студента, який був так розумний, що говорив тільки по латинському. — Коли батько звелїв йому взяти граблї, то мудрий академік довший час міркував, ходячи по подвірі, „що се таке граблї“, до того самого моменту доки граблї, на які він наступив, не вдарили його по голові.

„Клятї“ граблї“ — скрикнув несподївано вражений латиніст, хапаючись за лоба, „і який чорт вас тут кинув“.

Ся байка мимоволї приходить на думку при читаню статї „Vossische Ztg.“ про формоване українського уряду. Малоповажаний орґан ґерманських пануючих верств, який цїлий час війни вишукував і знаходив Українцїв навіть там, де їх не було, несподївано втратив память і просить посла Ерцберґера вказати йому, хочби яких Українцїв в містї Київі за винятком, природно мірного Богдана і Кочубея та Іскри.

. . . .

Добре, як на землї, де ходять мудрі фільософи, валяють ся граблї, які влучно і раптово можуть привести їх до памяти. А може на деякому лобі не тілько від грабель, але й від голоблї знаку не буде. Але всеж таки здаєть ся, що коли наші мудрі студенти ступлять випадково на ті саміські прилади, які розкинені по всїй Українї, то чи не доведеть ся їм гукнути: „клятї граблї, який чорт вас тут кинув“! („Робітнича Ґазета“).

ОПОВІСТКИ.

Недїля, дня 2-го мая 1918.

Нинї: 2-го червня: греко-кат.: 4 Н. по Воскр., римо-кат.: 2 Н. по З. С.

Завтра: 3-го червня: греко-кат.: Конст. і Єлени., римо-кат.: Кльотильди.

| **Церковний спів.** Преображенська церков в неділю 2. VI. 10—12 год: 1) Нантого Літурґія. 2) Бортнянського Концерт III. Діріґент: проф. І. Туркевич.

| **По причинї браку коний,** не відбуде ся назначена на день 7. червня 1918. ліцитація військових коний в Коломиї.

| **Головний Видїл** Т-ва „Просьвіта“ прийме двох учеників на кошт Товариства до садівничо-городничої школи в Милованю. Першенство мають убогі воєнні сироти. Услівя: 1) 15 рік житя, 2) лїкарське свідоцтво здоровля, 3) свідоцтво укінченя виділової школи, згляд. 2 кляс ґімназ. або реальної школи. Виїмково можуть бути приняті здібні ученики з укінченою народною школою. Проспект науки висилає на жаданє: Канцелярія Т-ва „Просвіта“. Подаtя треба вносити до Головного Видїлу Т-ва „Просвіти“ у Львові, Ринок ч. 10. Просимо Хв. Управи Філїй і Читалень, як також Управи Філїй і Кружків Т-ва „Сільский Господар“, щоби поручили нам пильних, здібних і чесних учеників. — Від Головного Видїлу Т-ва „Просвіта“.

| **Засїданє IV.** секції господарско-торговельної „Союза Українок“ відбуде ся в понедїлок 3. VI. 1918. о год. 4 пополудни. Зачинає ся другий рік працї, проте просимо о як найчисельнїйшу участь, щоби можна стати з новими силами до дальшої працї.

| **До послїдних подій в Київі.** Фотоґрафічні знимки жовнярів розоруженої Нїмцями „синьої дивізії“ можна набути в обох укр. книгарнях у Львові.

| **Для пасічників.** Товариство „Сільский Господар“ закупить більшу скількість роїв з цілю наділюваня пасік знищених в наслідок воєнних подій. Тому пасічники, які диспонувати-муть роями, зволять зголошувати свої оферти, з виміненем: кілько роїв будуть могли продати, в якім часї, вагу роя, ціну роя і докладну адресу, а се: місце замешканя, почта і повіт. Зголошеня належить надсилати: Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ Львів, Зіморовича ч. 20. 64 1—3.

| **Оголошує ся** отсим, що на повітових зборах в справі шкільництва порішено відновити українську ґімназію по феріях а зараз утворити приготовляючий курс в Копичинцях. Курс приготовляючий до ґімназії тревати буде три місяцї. Зголошеня приймає філія „Сільського Господаря“ в Копичинцях. 65 1—1.

| **Митрополичий Комітет Ратунковий** просить всіх П. П. укінчених богословів, а по змозї і всіх Всч. ОО. Катехитів виділових та середних шкіл взяти участь в курсї воєнно-адміністраційних відомостий і відбудови нашого краю, який уладжує Краєв. Тов. госп. „Сільський Господар“ у Львові в часї від 10—15 червня с. р. Зголошеня про свою участь належить чимскорше слати на адресу Митр. Комітету Рат. Львів, ул. Бляхарська ч. 9. Рефлектуючі з учасників курсу дістануть по його скінченю відповідне занятє. Від Виконного Виділу М. К. Р. Др Боцян Еп. провідник, Григорій Микитюк за секретаря. 2—3

| **Чим скорше!** Звертаємо увагу Хв. Комітетів, щоби заздалегідь замовляли відзнаки Соборної України до обходу торжества свободи України. Мусимо поперед знати кілько відзнак і коли маємо доставити, щоби на час полагодити замову. Відзнаки з дружкою по К 1·50, відзнаки з ланцушком по К 2·5 , відзнаки срібні з дружкою або з ланцушком по К 12. — пересилаємо Хв. Комітетам, з купецьким опустом на їх цїли. — Редакція „Вістий з Запорожа“, Львів улиця Руська ч. 20. 3—3

| **Велике дїточе представлене.** Заходом Жіночого Кружка У. П. Т. ім. Ганни Барвінок у Львові відограють учениці школи вправ У. П. Т. у Львові в неділю д. 2 червня с. р. в сали ім. Лисенка: „Бунт ляльок“ фантастична комедія в 3 діях зі співами і танцями. Початок точно о 4. год. В часї представленя двері зачинені. Програми можна набувати скорше в канцелярії шкіл У. П. Т. Мохнацького 12 від 9—12. ч.49 2—2

Адміністрація „Українського Слова“ повідомляє, що для вигоди Вп. місцевих передплатників, буде доставляти часопись до дому.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Краєвий адвокат

Др Володимир Бачинський

відновив адвокацьку канцелярію

в Підгайцях.

Адвокат краєвий

Др Еміль Шморак

— відчинив свою канцелярію адвокатську —

у Львові. ул. Фредри ч. 9. ч. 26.

Адвокат

пошукує рутинованого конципієнта. Адреса: „Підгірє“ в Адм. „Укр. Слова.

Адвокат і оборонець

- - Др Роман Перфецький - -

веде адвокацьку канцелярію

—— **Львів, ул. Сикстуська ч. 43. б.** ——

ОГОЛОШЕНЯ.

Канцелярія адвоката

Івана Сас Комарницького

радника двора у Львові ул. Словацького 6

Провадить процеса регабілітаційні невинно засуджених через військові суди, та процеса о відшкодоване за неповинні засуди, Інтервенцію в дотичних Централях в справах о беззворотні субвенції на відбудову знищених війною господарств, (будинки, знаряди домашні, інвентар і т. п.), виробляє воєнні пожички, проводить справи о чинитьби воєнні, справи причинкові у всїх трох інстанціях, та взагалі приниманє всякі инші справи входячі в обсяг права. ч. 22

Дві реальности і площа будівельна при улиці Потоцького під корисними услівями до продаия Близша відомість в канцелярії Дра Романа Перфецького, Львів улиця Сикстуська ч. 43. б. ч. 46

Вдова по священику, яка заняла би ся хатним господарством у священика вдівця з двома дїтьми 9 лїтними пошукує. Ласкаві зголошеня з поданєм услівий слати на адресу парох. Уряду в Хоцемири п в місци, коло Товмача. 3—3 ч. 43

Укр. Товариство для поширеня ремесла й промислу, Львів, ул. Руська ч. 3. повідомляє, що оно одержало з Бюра сирівців до розділу між своїх членів 30 кґ. твердої шкіри по тарифовій ціні і книжку побору на одїжеві матеріяли і просить отсим потребуючих Вп. членів Т-ва зголошувати свої запотребованя в Т-ві між 9—2 в пол. 2—3 ч. 54

Потерпівшим в наслідок війни, а головно кормлячим матерям та незасібній шкільній молодїжи продавати буде почавши від 1-го червня сего року Митрополичий Комітет Ратунковий молоко по половині власної ціни. Всїм прочим по ціні власних коштів. — Для уложеня лїсти побираючих молоко в Молочарни Комітету взагалі, а для признаня знижки повисше названим просить ся негайно зголошуватись в бюрі М. К. Р. при ул. Бляхарській ч. 9. — Продажа молока відбуваєсь що дня від год. 10-тої рано почавши. 57 1—3

До набутя Др Пелеш: „Geschichte der Union“. 2. томи оправлені. Відомість в Адміністрації — Сикстуська 21. ч. 62.

Торговельну силу (може бути панна) прийме „Український Базар“ в Журавні. Зголошуватись з поданєм услівий на адресу: М. Кунда, Журавно.

Білик Михайло

— — **Львів, Коперника 24. партер.** — —

Приймає

СТРОЄНЄ ФОРТЕПЯНІВ, ФІСГАРМОНІЙ

— **і инших інструментів.** — — —

Лїцитації коний.

Коні здібні до полевих і лїсових робіт є до набутя в дорозї публичної лїцитації. Купуючі мусять бути заосмотрені в леґітимації, видані через староства взглядно команди районові. Гандлярі і тихже посередники виключені.

Лїцитації відбудуть ся:

1) В шпиталях для коней:

Судова вишня	5	червня 1918
Черляни коло Городка	6	„ „
Ряшів кошари кав., глубока	7	„ „
Максимовичі коло Самбора	13	„ „

2) В кінських станицях зужиткових:

Братківці коло Стрия	6	„ „
Ольхівці коло Сянока	14	„ „

K. u. k. Inspizierender der Pferdeergänzung des Militärkommandos Przemyśl. ч. 63

ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО

„УКРАЇНСЬКА КНИЖКА“.

I. серія: „**Нашим найменчим**“ (1—10). (Ілюстроване видавництво для дітий). Редактор: Антін Крушельницький. Ілюструє: Анна Кульчицька.

1. **Дурень і його жінка жаба-панна**, народня казка 14 ілюстр. — 50 с.
2. **Богатий Марко**, народня леґенда, 14. ілюстр. — 50 с.
3. **Лисиця і вівця**, народня байка, 14 ілюстр. — 50 с.
4. **Котик і півник**, народня байка, 14 ілюстр — 50 с.
5. **Два брати** — грішник — китайські нар. казки, 14 ілюстр. — 50 с.
6. **Цар Лев**, народня байка, 30 ілюстрацій — 1 К.
7. **Повінь**, китайська народня казка, 14 ілюстр. — 50 с.
8. **Господар і вуж**, народня байка, 14 ілюстр. — 50 с.
9. **Пімста звірів**, народня байка, 14 ілюстр. — 50 с.
10. **Сорока і когут**, народня байка, 14 ілюстр. — 50 с.
11. **Про морського царя й його дочок**, народня казка, 22 ілюстрацій. — 80 сот.
12. **Песинський, жабинський, сухинський і золотокудрії сини цариці**, нар. казка 22 ілюстр. — 80 сот.
13. **Про бідного парубка і царівну**, нар. казка 22 ілюстр. — 80 с.
14. **Вовк і козенята. — Вовк і заяць**, нар. байки 14 ілюстр. — 50 с.
15. **Кому труднїще працювати. — Старий Максимець. — Кому зазуля кувала.** — Народні оповіданя, 22 ілюстр. — 80 с.
16. **Три брати і Бог. — Як Бог нагородив бідного чоловіка**, — нар. леґенди, 14 ілюстр. — 50 с.
17. **Дїдова дочка. — Про коваля і людоїдку**, — нар. казки, 14 ілюстрацій — 50 с.
18. **Про Марусю — козацьку дочку**, — нар. казка, 14 ілюстр. — 50 с.
19. **Про богатиря Сухобродзенка Івана і Настасю прекрасну**, нар. казка, 50 ілюстр. — 1·60 К.
20. **Очаківська біда**, — народній переказ 14 ілюстр. — 50 с.

Замовленя приймають:

1) „**Союзний Базар**“, Львів, Руська ч. 20 (при більших замовленях 15 процент опусту).

2) „**Книгарня Тов-а ім. Шевченка**, Львів, Ринок 10. 8—10

Конкурс.

Краєвий Союз господарських спілок у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. прийме від 1. червня 1918 р.

а) Управителя відділу рільничих машин. Вимагає ся висшого образовання, вправного володіння українською і німецькою мовою та практичного знання торговлі рільничими машинами. Початкова платня К. 600.

б) Люстратора господарських спілок. Вимагає ся укінчення висшої торговельної школи, або курсів практики в діловодстві господарської спілки, або торговельного підприємства, а особливо докладного знання господарських відносин в краю. Початкова платня К. 500.

в) Управителя відділу будівляних матеріялів. Вимагає ся висшого образовання, вправного володіння українською і німецькою мовою та практики в торговлі будівляними матеріялами. Початкова платня К. 500.

В подорожі дієта К. 20 денно. Аванс і стабілізація в міру вислiду праці. Подання з відписами свідоцтв і описом дотеперішнього житя належить вносити до 25. мая 1918 р. до Союза, Львів вул. Зіморовича ч. 20.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

краєвого товар. господарського „Сільський Господар“ у Львові.

Відбудуть ся в дни 18 (н. ст.) червня 1918 р. о год. 9 рано в великій салі Музичного Товариства ім. Лисенка при вул. М. Шашкевича ч. 5. зі слідуючим порядком:

1) Відкритє зборів Президентом Товариства.
2) Відчитанє протоколу послідних Загальних Зборів.
3) Звіт з діяльности Товариства за час від 1. I. 1914. 15/VI. 1918.
4) Звіт касовий Товариства за повисший час і звіт контрольної Комісії.
5) Дискусія над предложеними звітами.
6) Абсолюторія уступаючої Головної Ради.
7) Вибір президента Товариства на час 1918/1921.
8) Вибір 12 членів Головної Ради і 6 їх заступників.
9) Вибір контрольної Комісії на 1918/19.
10) Внесення Головної Ради і прочі після § 24. статута Товариства.

Перед зборами о год. 8. рано відправить ся в архікатедральнім храмі св. Юра поминальне Богослуженє за покійних членів Товариства.

Після §. 20. статута прислугує право голосованя на загальних зборах:

а) Голові Товариства, членам Головної Ради, головам Філіяльних Рад зглядно на случай їх перешкоди їх заступникам;

б) почесним членам;

в) членам кооптованим по мисли §. 25. уступ 4. уставу Тов.

Особи управнені до голосованя не можуть виконувати сего права через повновласників.

Прочі всі члени Товариства можуть брати участь в загальних зборах Товариства і можуть забирати слово, не мають однак права голосованя.

За Головну Раду Краєвого Товариства господарського

„Сільський Господар“ у Львові.

Іван Кивелюк президент. о. Тит Войнаровський віцепрезидент. ч. 1

Важне признане

найбільшого лікаря і гігієніста, нинішної доби, для лікаря пропуклини М. Фрайліха.

Наш почетний член М. Фрайліх, славний пропуклиновий лікар у Львові, відзначений нашим почетним дипломом за заслуги науковi в области лічництва і золотою медалею на III. міжнародній виставі, одержав власне залучений документ, присланий на його руки через нашого почетного президента, Проф. Др. мед. Едварда Райха, дир. і віцепрезидента Цісарської Л. С. Академії.

Лист сей звучить:

ВП. Товаришу!

Кождий лікар і гігієніст, котрий поставив собі за ціль зменшене числа операцій хірургічних, мусить спіткати ся з признанем, як добродій людскости. Особливо дотичить то недуг пахвинових, як досвідчене каже, що більша часть тих хорих, піддаючих ся операції умирає, як по операції приходить до здоровля. Отже мусить прийти до того, щоби хорих таких лічити без операції. Особливо той спосіб терапії здасть ся тішить ся далеко ліпшими вислідами, як дотеперішні методи операційні.

З поміж богато метод, в найновійших часах уживаних, з маючих на цілі уздоровлене терплячих на кішкову пропуклину без застосованя операцій, щоб оминути в той спосіб небезпеку, метода Пана М. Фрайліха у Львові, провадить найскорше і найліпше до цілu. Є річю конче потрібною, щоб ту методу витолковану в недавно тому виданій брошурі, взято поважно під розвагу, щоб за її поміччю, богато соткам людий привернути цілковите здоровлє і ощадити їм небезпеки кровавої операції.

Уважаю за свій обовязок висказати прилюдно то моє глубоке переконане.

З поважанем

Dr med. phil. scient. et. lit. Reich Universitäts-Prof. etc.

Nieuport-Bains в Бельгії, 19 січня 1907.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

	У Львові:	В краю і державі:	За границею:	
На рік	44·— К.	56·— К.	На Україні	56 карб.
„ півроку	22·— „	28·—	В Німеччині	56 мар.
„ чвертьроку	12·— „	15·— „	В инших державах	84 фр
„ місяць	4·— „	5·— „		

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ:

Стрічка двошпальтова або її місце 60 с.; в надісланім 1 К.; в оповістках 1·50 К.; в редакційній части перед або по новинках 2 К. Некрольоґія 2 К. Слова товстим друком подвійно. Оголошеня на суботу і неділю подвійно. Постійні оголошеня за осібною умовою.

Видає і відвічає за ред. Др Сидір Голубович. Друкарня Артура Ґольдмана, Львів Сикстуська 19.